

Reactie van de Branches Gespecialiseerde Zorg voor Jeugd (BGZJ) op 'de wijziging regeling Jeugdwet ten aanzien van zak- en kleedgeld'

Hierbij wordt vanuit Branches Gespecialiseerde Zorg voor Jeugd (BGZJ) een reactie gegeven op de stukken van de internetconsultatie die betrekking hebben op het zak- en kleedgeld.

In zijn algemeenheid brengen wij naar voren dat wordt gewaardeerd dat er vanuit de wetgever een regeling is opgesteld om het zak- en kleedgeld voor de jeugdigen, die dit niet van hun ouders krijgen, vast te leggen. Het belangrijkste doel hiervan is dat alle jeugdigen die hiervoor in aanmerking komen voortaan zak- en kleedgeld krijgen. Hiervoor is het noodzakelijk dat de bepalingen over zak- en kleedgeld in deze gewijzigde regeling Jeugdwet voor iedereen duidelijk zijn. De huidige opzet van deze regelgeving is naar onze mening echter te summier. Hierdoor blijft er onduidelijkheid bestaan over wie welke rol en verantwoordelijkheid heeft in het verstrekken van zak- en kleedgeld aan kinderen, waarvan de ouders hierin niet voorzien. In de toelichting bij de regeling staat belangrijke informatie die ook expliciet in de regeling Jeugdwet tot uitdrukking dient te komen, zoals de verantwoordelijkheid van de gemeente en nadere definiëring van begrippen. Daarnaast is het belangrijk dat er ook duidelijkheid komt voor kinderen, waarvan de zorg bekostigd wordt vanuit de Wet langdurige zorg (Wlz).

Onderstaand zal het voorgaande nader worden gespecificeerd door gedetailleerd in te gaan op de tekst van de wettelijke regeling, de toelichting bij de wettelijke regeling en de handreiking. Hierbij zullen ook concrete voorstellen voor verbetering van de regeling worden gedaan die naar onze mening noodzakelijk zijn voor een goede werkbaarheid en uitvoerbaarheid.

Reactie op de wijziging regeling Jeugdwet betreffende zak- en kleedgeld

Hierna zal dit artikelsgewijs worden toegelicht welke wijzigingen en aanvullingen naar onze mening nodig zijn om de regeling Jeugdwet te verduidelijken.

Ten aanzien van artikel 5a.1 lid 1:

In de regeling wordt alleen de verstrekking van zak- en kleedgeld door de jeugdhulpaanbieder genoemd. Hoewel de verantwoordelijkheid van de gemeente tot bekostiging wel staat in de toelichting en in de handreiking ontbreekt deze essentiële informatie in de regeling. Om daadwerkelijk duidelijkheid voor de praktijk te geven is het noodzakelijk dat ook de verantwoordelijkheid van gemeente tot bekostiging expliciet wordt benoemd in de regeling Jeugdwet. Anders is het risico te groot dat gemeenten zich niet gebonden voelen aan de verantwoordelijkheid tot financiering van het zak- en kleedgeld in situaties waarin ouders hierin niet voorzien.

Gelet op het voorgaande dient artikel 5a.1 lid 1 als volgt, met de vetgedrukte tekst, te worden gewijzigd:

“Ingeval een jeugdige ten minste gedurende een maand voltijds verblijft in een accommodatie en diens ouders niet voldoen aan hun onderhoudsplicht, **bekostigt de gemeente en** verstrekt de jeugdhulpaanbieder: ”

Ten aanzien van artikel 5a.1 lid 1 sub a:

In artikel 5a.1 lid 1 sub a wordt alleen benoemd dat de jeugdige van 6 tot 12 zakgeld krijgt. Deze kinderen hebben echter ook recht op kleding. Gelet op hun leeftijd kopen zij deze kleding echter nog niet zelf. Dit neemt niet weg dat deze kleding, indien ouders dit

niet verstrekken, wel aan deze kinderen moet worden verstrekt door de jeugdhulpaanbieder en ook bekostigd worden door de gemeente.

Artikel 5a.1 lid 1 sub a dient dus als volgt te luiden:

“Zakgeld **en kleding** aan de jeugdige die de leeftijd van zes maar nog niet van twaalf jaar heeft bereikt.”

Ten aanzien van artikel 5a.1 lid 2:

In lid 2 wordt verwezen naar een bedrag voor zak- en kleedgeld “zoals genoemd in bijlage 3 bij deze regeling”. Bij deze bijlage behorend bij de regeling ontbreekt echter de bron van de bedragen (zijnde Nibud). Ook ontbreekt datering. Dit zijn echter bedragen uit een bepaalde periode die aan verandering onderhevig zijn. Een dergelijke verwijzing schept onduidelijkheid en verwarring, want als het Nibud inmiddels andere bedragen heeft gepubliceerd dient dit regelmatig te worden aangepast. Dan kan beter worden bepaald dat de normen van het Nibud moeten worden toegepast en dat er niet meer expliciet wordt verwezen naar de bijlage met bedragen in de regeling.

Indien de verwijzing toch blijft staan dient in de regeling te worden vermeld dat deze bijlage een momentopname is en dat er altijd gebruik gemaakt dient te worden van de actuele gegevens van het Nibud. De bijlage dient bij iedere Nibud wijziging te worden geactualiseerd.

Ten aanzien van artikel 5a.1 lid 4:

In dit artikel wordt bij de jeugdhulpaanbieder een verplichting neergelegd om afspraken te maken over de wijze en het tijdstip, waarop de jeugdhulpaanbieder de jeugdige zak- en kleedgeld moet verstrekken. In de regeling ontbreekt de afspraak die hieraan voorafgaat tussen de gemeente en de jeugdhulpaanbieder. Om duidelijkheid en evenwichtigheid in de regeling jeugdwet te realiseren, dient deze afspraak tussen gemeente en jeugdhulpaanbieder expliciet in de regeling te worden opgenomen. Er dient derhalve nog een lid te worden toegevoegd dat aldus komt te luiden:

“De gemeente maakt afspraken met de jeugdhulpaanbieder over de wijze en de tijdstippen waarop het zak- en kleedgeld zal worden bekostigd.”

Ten aanzien van artikel 5a.2:

Ook in dit artikel ontbreekt de verantwoordelijkheid van de gemeente. Dit artikel dient te worden aangevuld met de vetgedrukte tekst:

“Indien een jeugdige bij de opname of gedurende het verblijf in een accommodatie geen of onvoldoende kleding of schoeisel tot zijn beschikking heeft, verstrekt de jeugdhulpaanbieder **en bekostigt de gemeente** op de kortst mogelijke termijn benodigde kleding en schoeisel aan de jeugdige.”

Ten aanzien artikel 5.a.3:

In dit artikel staat alleen vermeld “periodiek aangepast”. Dit is te onduidelijk en dient te worden gespecificeerd naar de actuele Nibud normen en bijbehorende aanpassingen.

Reactie op toelichting bij de wijziging regeling Jeugdwet betreffende zak- en kleedgeld

Hoofdpijnen van de wijzigingen

“zakgeld, kleedgeld en verstrekking van kleding en schoeisel”

In de eerste alinea onder deze kop staat nu opgenomen: *“Het kleedgeld is bedoeld voor de aanschaf van benodigde kleding en schoenen voor twaalfjarigen en ouder.”* Zoals hiervoor toegelicht hebben kinderen van 6 tot 12 ook kleding nodig als ouder dit niet verstrekken. Deze kleding dient dan te worden verstrekt door de jeugdhulpaanbieder. Ook dient de toelichting te worden aangevuld dat de gemeente ook kleedgeld verstrekt aan de jeugdhulpaanbieder om kinderen onder de 12 te kleden. Hier wordt in de toelichting op de regeling onder onderdeel c ook nader op in gegaan. Graag dit eenduidig en uitgewerkt opnemen in de regeling en de toelichting op de regeling.

Daarnaast staat in de tweede alinea onder voornoemde kop vermeld:

“Artikel 2.3 van de Jeugdwet verplicht de gemeente tot het treffen van voorzieningen op het gebied van jeugdhulp aan de jeugdige of de ouder, die de hulp nodig heeft. In de praktijk komt het voor dat bepaalde kosten voor het levensonderhoud van een kind niet betaald (kunnen) worden door de ouders en waarbij het wel in het belang van de jeugdige is dat deze kosten worden gemaakt. Het gaat dan bijvoorbeeld om situaties waarbij ouders al een lange tijd uit beeld zijn, overleden zijn of niet in staat zijn om aan hun financiële verplichtingen te voldoen. In dat geval moeten gemeenten in het kader van hun jeugdhulpplicht van artikel 2.3 van de Jeugdwet een financiële vergoeding voor zak- en kleedgeld beschikbaar stellen aan de jeugdhulpaanbieders. De jeugdhulpaanbieders kunnen vervolgens het zak- en kleedgeld aan de desbetreffende jeugdige verstrekken.”

Helaas komt deze toelichting helemaal niet tot uitdrukking in de regeling Jeugdwet. Echter, dit gedeelte uit de toelichting is erg belangrijk want hieruit blijkt dat er wordt aangenomen dat de verantwoordelijkheid van de gemeente voor verstrekken van zak- en kleedgeld is gelegen in de jeugdhulpplicht. In artikel 2.3 Jeugdwet staat echter een brede definitie van jeugdhulp. Er staat niet expliciet vermeld dat de vergoeding van zak- en kleedgeld hier ook onder valt. Om de huidige onduidelijkheid in de praktijk weg te nemen is het noodzakelijk dat uitdrukkelijk in de regeling Jeugdwet wordt vermeld dat de financiering van zak- en kleedgeld door de gemeente dan voortvloeit uit de jeugdhulpplicht van artikel 2.3 Jeugdwet. Zoals eerder aangegeven in deze reactie is het ook voor kinderen waarvan de zorg met verblijf bekostigd wordt vanuit de Wlz belangrijk dat er duidelijkheid komt.

Regeldruk en financiële gevolgen

Er wordt in de toelichting gesteld dat de wijziging met betrekking tot zak- en kleedgeld het vastleggen en verduidelijken is van bestaand beleid. Deze wijziging is echter veel meer dan dat. Er is in de huidige situatie juist sprake van wisselend beleid en er is onduidelijkheid over de verantwoordelijkheid ten aanzien van zak- en kleedgeld. Zowel voor kinderen vanuit de Jeugdwet, als de Wlz. Aanpassing naar dit eenduidige beleid brengt voor jeugdhulpaanbieders (en gemeenten) dus wel administratieve last met zich mee. Daarnaast geeft deze regeling nog steeds veel ruimte in de uitvoering van het beleid. Zo kan de ene gemeente nog steeds een vast bedrag financieren en kan de andere gemeente vragen om op individueel trajectniveau verantwoording af te leggen. Nog los van de privacy-rechtelijke aspecten die hieraan zijn verbonden, brengen deze verschillen per gemeente ook weer extra administratieve last met zich mee.

Onderdeel C

In de eerste alinea staat dat het gaat om de volgende verblijfsvormen: kleinschalig verblijf, kamertrainingscentra, gesloten jeugdhulp en gezinshuizen. Ook wordt genoemd dat deze regeling geldt bij verlengde jeugdhulp met verblijf maar niet van toepassing is op pleegzorg. Dit is zeer relevante informatie die ook in de regeling Jeugdwet zelf benoemd dient te worden. Voor de duidelijkheid dient ook een artikel ten aanzien van de reikwijdte en met uitleg van definities te worden opgenomen. In deze definitie kan dan ook worden toegevoegd wat "verstrekken" door de jeugdhulpaanbieder betekent. En dat dit iets anders is dan de verantwoordelijkheid voor de financiering.

In de laatste alinea staat dat, als een jeugdige bij plaatsing te weinig schoenen of kleding heeft, de jeugdhulpaanbieder deze zaken dient te vertrekken. Er wordt echter niet vermeld dat de gemeente gehouden is om deze zaken te bekostigen. Er wordt nu in de regeling en toelichting alleen een verplichting voor de jeugdhulpaanbieder neergelegd en - ten onrechte - niet voor de gemeente.

Ook staat in de toelichting alleen vermeld dat de bedragen van het zak- en kleedgeld "periodiek worden aangepast". Dit is te onduidelijk en dient te worden gespecificeerd naar de actuele Nibud normen en bijbehorende aanpassingen.

Reactie op handreiking betreffende zak- en kleedgeld

3 Inhoud en hoogte van het zak- en kleedgeld

Hoogte zak- en kleedgeld

In de 3e alinea onder de tabel staat: "In de Regeling Jeugdwet is bepaald dat het zakgeld of het zak- en kleedgeld het bedrag bedraagt dat in deze bijlage staat."

Voor de duidelijkheid is het goed om steeds te spreken over 'zak- en kleedgeld' en niet alleen over 'zakgeld' voor de jeugdigen van 6-12 jaar. Zij hebben immers ook kleding nodig, maar zijn te jong om dit zelfstandig te regelen en voor het ontvangen van kleedgeld daarvoor. De jeugdhulpaanbieder zal aan deze jeugdigen kleding en schoeisel verstrekken in plaats van kleedgeld. De Nibud norm kan hier voor de financiering wel worden aangehouden. Voor de inzichtelijkheid kan het bedrag voor kleedgeld van 6-12-jarigen in de tabel ook op € 54 worden gezet conform de Nibud norm.

Tabel 1: Hoogte zak- en kleedgeld op basis van Nibud normen 2023

Leeftijd	Zakgeld (€ / maand)	Kleedgeld (€ / maand)	Totaal (€ / maand)
6-12 jaar	€ 12,-	€ 54,-	€ 66,-
12 + jaar	€ 30,-	€ 54,-	€ 84,-

Bij deze bijlage behorend bij de regeling ontbreekt de bron van de bedragen (zijnde Nibud). Ook ontbreekt datering. Dit zijn echter bedragen uit een bepaalde periode die aan verandering onderhevig zijn. Hierbij dus graag expliciet vermelden dat deze bijlage een momentopname is en dat er altijd gebruik gemaakt dient te worden van de actuele gegevens van het Nibud.

In de laatste alinea staat: "het Nibud adviseert om jeugdigen vanaf zes jaar zakgeld te geven en vanaf 12 jaar te beginnen met het verstrekken van kleedgeld."

Voor de duidelijkheid is het belangrijk om hier expliciet te beschrijven dat kleedgeld wordt verstrekt aan jeugdigen vanaf 12 jaar en dat aan de jeugdigen vanaf 6 jaar kleding en schoeisel wordt verstrekt (indien ze daarin niet worden voorzien door hun ouders).

In de laatste alinea staat: "Daarnaast wordt geadviseerd dat de jeugdhulpaanbieder altijd afspraken maakt met de jeugdige ouder dan 12 jaar of deze zelf kleding wil aanschaffen met zijn of haar kleedgeld of dat de jeugdhulpaanbieder dit doet samen met de jeugdige."

Deze laatste zin is een specifiek pedagogisch advies aan de jeugdhulpaanbieder. Wij menen dat deze zin weg kan worden gehaald, omdat er verder in de Handreiking ook geen pedagogische adviezen worden gegeven. Jeugdhulpaanbieders zijn professionele opvoeders die in staat geacht mogen worden om met betrekking tot zak- en kleedgeld aan te sluiten bij de pedagogische ontwikkeling en behoeften van de jeugdige.

Pagina 10 eerste alinea staat: "Onder bepaalde omstandigheden kan het aan te raden zijn dat de jeugdhulpaanbieder de GI informeert over de gemaakte afspraken."

Deze zin zouden wij vervangen door: "Als ouders niet in het zak- en kleedgeld voorzien en de jeugdhulpaanbieder dit aan de jeugdige verstrekt, dient de GI hierover geïnformeerd te worden."

Voor de goede uitvoering van de wettelijke taak die de GI vervult is het een vereiste dat de GI wordt geïnformeerd door de jeugdhulpaanbieder als ouders niet in staat zijn om zak- en kleedgeld voor hun kind te betalen. Financiële problemen hebben immers grote impact op gezinnen. Dergelijke relevante informatie dient dus niet als vrijblijvende informatie te worden gezien.

5 Wijze van bekostiging

In de 1e alinea staat: "Voor de bekostiging van het zak- en kleedgeld wordt geadviseerd het zak- en kleedgeld als apart geormerkt component in te richten binnen het tarief dat wordt afgesproken tussen de gemeente en de jeugdhulpaanbieder."

Voor de uitvoerbaarheid van de regeling en deze Handreiking is het nodig om hier een stelligere formulering te gebruiken. Bijvoorbeeld: "Voor de bekostiging van het zak- en kleedgeld wordt het zak- en kleedgeld als apart geormerkte component ingericht binnen het tarief dat wordt afgesproken tussen de gemeente en de jeugdhulpaanbieder."

Vervolgens staat in de 1^e alinea: "De hoogte dient te worden gebaseerd op de Nibud normen (zie hoofdstuk 3) en op het verwachte aantal jeugdigen dat een beroep zal doen op deze voorziening."

Het laatste deel van de zin wekt de suggestie dat jeugdigen geen zak- en kleedgeld krijgen verstrekt volgens de Nibud norm, als er te veel jeugdigen een beroep doen op deze voorziening. Dit geeft rechtsongelijkheid en is niet redelijk en billijk. Ook is het laatste deel van de zin voor meerdere uitleg vatbaar en daarmee verwarrend. Daarom ons voorstel om dit deel van de zin te verwijderen.

In alinea 2 eerste zin staat: "Daarnaast wordt geadviseerd dat aanbieders en gemeenten onderling afspraken maken over de verantwoording over zak- en kleedgeld en ook deze afspraken vast te leggen in de contracten."

Wat ons betreft is er nog een uitwerkingsvraagstuk ten aanzien van het contracteren en de verantwoording van het zak- en kleedgeld. Het is belangrijk dat zowel de bekostiging als de verantwoording eenduidig wordt georganiseerd. Anders ontstaan er landelijk verschillen en veroorzaakt dit onduidelijkheid en extra bureaucratische last voor de jeugdhulpaanbieders. Wij vragen om het ketenbureau de opdracht te geven om nader te onderzoeken hoe ten aanzien van zak- kleedgeld het contracteren en de verantwoording uniform kan worden geregeld.

In de 2^e alinea laatste zin staat: *“Ook worden gemeenten geadviseerd een bepaling hierover op te nemen in de gemeentelijke verordening betreffende de jeugdhulp.”* Deze zin kan komen te vervallen nu deze regeling is opgesteld en het niet wenselijk is dat er allerlei verschillende gemeentelijke verordeningen ten aanzien van zak- en kleedgeld worden ontwikkeld.

Algemene opmerking

Waar is de beslisboom gebleven die aan een eerdere versie van Handreiking was toegevoegd? Wij vinden deze beslisboom van toegevoegde waarde, omdat deze de handreiking visueel inzichtelijk maakt en zouden die graag weer toegevoegd zien.